

የአይ.ኤም ኤፍ ትግል ዝም ብላ የምትታለብ ከብት አንድ-ትኖር የማድረግ አላማ እንዳይሆን አብረን እንመርምር።

ስለ ሰሞኑ ወሬ : አይ ኤም ኤፍ እና ዲቫሎዌሽን ትንሽ ልምዳዎድ

ሙሉ-በርሃን ዳኘው

ትግራይ አንላይን August 29, 2014

ሰሞነኛው ወሬ ኢትዮጵያ የአዩሜኑ የዲቫሎዌሽን ሃሳብ ተቀብላለች የሚለው አንዱ ነበር። ጎን ለጎም የግብፅ አና ኢትዮጵያ የናይል ወሃንና የመፃኢው ታላቁ ህዳሴ ግድብ በተመለከተ አንዳንድ ጉዳዮች በይዘታቸው ተደጋጋሚ የሆኑ አርእስቶች እየተጎሱ መነጋገርያ ሆነዋል። ሁለቱም ጉዳዮች ለምን በአንድ ሳምንት ሊነሱ እንደቻሉ አስገርመውኛል። ያምሆነ ይህ ግን ህዳሴ ግድብ በሚመለከት ብዙ የሚያነጋግር ጎድይ ነው ብየ አላስብም ። የዚህ የዲቫሎዌሽን ጉዳይም ቢሆን የሚያነጋገር መስሎ አይታየኝም። ቢሆን በአእምሮ የሚመላለሱ አንዳንድ ጉዳዮች ስለነበሩ ለምን የማስበውን አልፎም በሚል ተነሳሳሁ። የተሳሳትኩት ነገር ካለም ከሌሎች እርምጃ በመውሰድ መመር እንድችል በሚል ቀና አስተሳሰብ ነው።

በውጭ አለም ሲኖር ሁልጊዜም ባይሆን አንዳንዴ ስለ አገር ቤት ወሬ ይናገራል። አገሩ እንዴት እየሄድ ይሆን የሚሉ ጥያቄዎችም መነሳታቸው አይቀርም። መቸለም ለአመል ነው እንጂ አገር ቤት ተቀምጠው የሚቻላቸውን እያደርጉ ካሉት የተሻለ ምን ማድረግ ይቻላል? ብዙም ኢደረግ የሚቻል ነገር ያለ አይመስለኝም። ይኑርም አይኑር እስኪ ትንሽ ለምዳመድ ፍቀዱልን።

መሞዳሞዱን ስለተፈቀደልን በቅድምያ አመሰግናለሁ።

ትንሽ ለማት የፈለግኩት ፡ ስለነዚህ ሁለት አለም አቀፋዊ የገንዘብ ድርጅቶች ነው።

በመጀመርያ እነዚህ ድርጅቶች እንዴት መቸ እና ለምን ተፈጠሩ የሚለው አስቀድመን እንመልከት።

በኒው ሃምፕሻየር፣ ብሪቶን ውድ በተባለ ቦታ በ 1944 ነው የተመሰረቱት የተመሰረቱበት አላማ አለም አቀፋዊ የንግድ ትብብር ለማበልጸግ እና አባል አገራትን በብድር አቅርቦት በማገዝ ንግዳቸውን እንዲያሻሽሉ ለመርዳት ነው ይላል።

በ1980 ባጋጠምው የንግድ ቀውስ እይ.ኤም ኤፍ ፡ በንግድ ቀውሱ ሳብያ ለትጎዳት አገራትን የማዳን ስራ በአላማው ጨምሮበት የተለያዩ አባል አገራትን ለማዳን መኮሮዋል። የቀውሱ መንስኤ ግን ራሱ ይህ አለም አቀፍ ድርጅት አይ ኤም ኤፍ ስለመሆኑ ብዙ አይነገርለትም። የተለያዩ የኢኮኖሚ ተንታኞች ሲናገሩ የችግሩ መንስኤ በአይ ኤም ኤፍ የሚደረገው አሳሳች የገንዘብ ትንበያ እና ግምታዊ ገበያ ሰነድ አያያዝ ነው (ስፔኩለቲቭ ግሎባል ኢኮኖሚ) ይላሉ። ስለሆነም እነዚህ አለም አቀፋዊ የገንዘብ ድርጅቶች ድሃ አገሮችን ኢኮኖሚያቸውን እና እሴቶቻቸውን ያገሬው ሰው በሚጎዳ መልኩ እየሰበሰሩ ኢኮኖሚያቸውን ሙጥጥ አድረገው እየመዘበርዋቸው ነው ይላሉ ተንታኞቹ። ከሁሉም የሚያሳዝን በተለይም ታዳጊ አገሮችን የሚጎዳው እያንዳንዱ የአይ ኤም ኤፍ ተጠቃሚ ሊሆን የሚችል አገር በአገራዊ ፖሊሲው ለጦች እንዲያደርግ ጫና ማድረጉ ቀጥለዋል የሚለው ውንጀላ አይሎ ይወጣል። ከሚጠቀሱ ጫናዎችና ተቀባይነት የማያገኙት ውስጥ፡ ለትምህርት፡ ጤና፡ አከባቢና ተፈጥሮ ሃብት ልማት ግንባታ ላይ የሚደርጉ ጫናዎች እኩይ ናቸው ይልቁንም ተንታኞቹ። ለንዝህ የሚወጡ በጀቶች አይ ኤም ኤፍ ይቆጣጠራቸዋል ፡ አይ ኤም ኤፍ ይወስንላቸዋል ይላሉ። አነዚህ ጉዳዮች ለአንድ አገር ህልውና ከምያስፈልጉ ወሳኝ ጉዳዮች ሲሆኑ ግን ትርፍ አስገኚ አይደሉም ። በአይ ኤም ኤፍ ስሌት ተፈላጊ አይደሉም። ምክንያቱም አይ ኤም ኤፍ ትርፍ ተኮር ነውና። በነዚህ ሴክተሮች የሚወጣው ወጪ ተጠቃሚ አገራት እንዲቀንሱና የአይ ኤም ኤፍን

የብድር እዳ እንዲከፍሉ በአይ ኤም ኤፍ ይመከራሉ፡፡ ይገፋፋሉ፡፡ በእጠቃላይ ጉዳዩ ስመረመር እነዚህ ድርጅቶች ዘመናዊ ኢኮኖሚያዊ ኮሎኒያሊዝም ወይም ዘመናዊ ባርነት ከማስፍፋት የተለይ አላማ የላቸውም ይልቀቸዋል ተንታኞቹ፡፡

በአጠቃላይ ከላይ የተጠቀሰው እነዚህ ድርጅቶች የሚገልፁ ሲሆን አስኪ የተለያዩ ኢኮኖሚስቶች የሚጠቅሱባቸው ችግሮችን አንድ በአንድ እንመልከት፡፡

1. ዲቫሎዌሽን ኤክስፖርት ያሳድጋል በሚል ስሌት ገንዘብን በተደጋጋሚ ዲቫሎዌት አንዲደረግ መገፋፋት፡ ይህ እንዲሁ ከውጭ ሲታይ ጥሩ ሊመስል ይችላል ፡ ዲቫሎዌሽን ኤክስፖርትን ሊያሳድግ እንደሚችልም ጥርጥር የለውም፡፡ ሆኖም ግን ፡ በአብላጫነት የሚጠቅመው ኢምፖርት የሚያድርጉትን ነው ፡ ምክንያቱም በኢኮኖሚ የበለጸጉትና ህብረተሰባቸውን ከሊቅ አስከደቂቅ ያስትማሩት ሃብታሞቹ አገራት በትንሽ ዋጋ የፈበረከዋትን ቴክኖሎጂ ፡ ለታዳጊ አገር የአገር ግንባራ ያን ያህል ጥቅም የሌላት ብትሆንም ፡ ግን በከፍተኛ የማስተዋወቅ ስራ እና በማግባባት ፡ ያገርን መርት ጋር ሲነፃጸር በጣም ውድ በሆነ ዋጋ ይሸጡልህና፡ አመት ሙሉ የለፋህበትን ምርት፡ ብራቸው ጠንካራ ንገው ብለው በተዘዋዋሪ ስላሳሙኑህ ብቻ ምርትህን በርካሽ ይገዙታል፡፡ ይህ በጣም ቀላል ስሌት ነው፡ ለምሳሌ አንድ ብዙም የማይጠቅም የኤሌክትሮኒክስ እቃ፡ የመሸጫ ዋጋና የማምረቻው ዋጋ ከ አገር ቤት ጥሬ እቃ ጋር ማምረቻና መሸጫ ዋጋ ሲወዳደር ልዩነቱ እጅግ በጣም ሰፊ ነው፡፡

ስለሆነም ዲቫሎዌሽን በተደጋጋሚ እየተደረገ ሲሄድ አገራዊ ሃብትን ዋጋ እያሳጣ ፡ በእዳና ተፈጥሮ ሃብት ልማት ወድመትን እያፋጠን ይሄዳል፡፡ ከባብያዊ ባለሃብትም እያነሰና እየወደቀ ይሄዳል፡፡

2. አይ ኤም ኤፍ ከአፈጣጠሩ ሃብታም አገሮችን በይበልጥ ተጠቃሚ አንዲሆኑ የሚያደርግ አጀንዳ አንጂ ለድሃ አገራት የቆም ድርጅት አይደለም ሲሉም ይወነጅሉታል ድርጅቱን፡ በአይ ኤም ኤፍ አደረጃጀት የውሳኔ ሰንሰለቱ በእጠቃላይ ሃብታም ከሚባሉት ወይም በቴክኖሎጂ በበለፀጉት አገራት የተያዘ ነው፡ ምክንያቱም ድምፅ አሰጣጥ ሂደቱ በያንዳንዱ አባል አገራት አንድ ድምፅ ለአንድ አባል አገር ስሌት ሳይሆን፡ ባለ ብዙ ገንዘብ ብዙ ድምፅ ያገናል በሚል ነው የሚሰራው፡፡ ይህም የሚደረገው አይ ኤም ኤፍ ያስቀመጠው ኮታ ላይ አያንዳኑ አባል አገር የከፈለው የገንዘብ መጠን መሰረት ድምፅ ሰጪነቱ ይወሰናል በዚህ ስሌት አሜሪካ ትልቁ ድምፅ ይዛ ትገኛለች፡ ይህም 18% ነው፡ ጀርመን፡ ጃፓን፡ ፈረንሳይ፡ እንግሊዝ ተደማምረው ደግሞ 20% ይይዛሉ በእጠቃላይ እነዚህ 5 አገራት 38% ድምፅ አላቸው፡፡

3. የልማት ፕሮግራም አስተሳሰባቸው ኤክስፖርት በማበረታታት ብቻ ያተኮረ ስለሆነ ፡ ለውጭው አለም ይኸውም ለኤክስፖርት ተብሎ የሚመረት ምርትን ነው የሚበረታታው፡ ስለሆነም አገራዊ አቅርቦትን ይጎዳል፡ እዚህ ልብ ሊባል የሚገባው ኤክስፖርት ማሳደግ የለብንም ወይም አይጠቅምም ማለት አይደለም፡ ትክክል ነው ኤክስፖርት አለም አቀፋዊ የንግድ ሂሳብ ስሌታችንን ይስተካክልናል ማለትም ከውጭ የግዴታ የምናስገባውን ፍጆታ ለመግዛት የሚያስችለን የውጭ ምንዛሬ እናገኝበታለን ፡ ይኸውም በተቻለ መጠን ኤክስፖርት በማሳደግ ማግኘት ይኖርብናል ማለት ነው፡፡ ኤክስፖርት በማሳደግ ብቻ በተለይም ምርቶቻችንን ርካሽ በማድረግ የሚገኝ የኤክስፖርት ገቢ እድገት ወደር የማይገኝለት መትሄ ነው ብሎ ማሰብ ግን የተሳሳተ አስተሳሰብ ነው፡፡

ስለሆነም ይህ የተሳሳተ የአለም አቀፍ ገንዘብ ድርጅቶች ስሌት ለወደፊቱ ጎጂ እንጂ ጠቃሚ አይደለም፡ ስለሆነም ልብ ብለን ልናስብበት የሚገባ ጉዳይ ይሆናል፡ ኤክስፖርት እንደ አንዱ የኢኮኖሚ መሰረት ማደግ አለበት ሌሎች የኢኮኖሚ መሰረቶችም ጎን ለጎን በተመጣጠነ ማደግ ይኖርባቸዋል ፡፡ ይህ የነ አይ ኤም ኤፍ ወደ አንድ በኩል ያዘነበለ እና ሚዛኑ ያልጠበቅ ያላደጉ አገሮችን ለቀጣይ ምዝብራ የሚያጋልጥ አካሄድ ግን ሊጠቅመን የሚችል ጉዳይ አይሆንም፡፡

4. ሌላው እነዚህ አለም አቀፍ ድርጅቶች የሚወቀሱበት ጉዳይ የግልፅነትና ተጠያቂነት ጉዳይ ነው፡፡

እነዚህ አለም አቀፋዊ ድርጅቶች ግልፅነትና ተጠያቂነት በያንዳንዱ ተበዳሪ አገር እንዲኖር ይመክራሉ ይገፋፋሉ ፡ ተበዳሪ አገራት መንግስቶቻቸው በኢኮኖሚ ግንባታ ውሱን ድርሻ እንዲኖረው የግሉ ክፍለ ኢኮኖሚ በገበያ መርሆዎች ብቻ እንዲተዳደር ፡ ለአገር ተብሎ መንግስታት የሚያደርጉባቸው ዝግ ወሳኔዎች ግልጽ አድርገውቸው ፡ ህዝባቹ ይወቀው ሲሉ ይጠይቃሉ።

በግልባጩ ግን እያንዳንዱ በአገራት ላይ የሚያደርጉባቸው ውሳኔዎች ለማንም ግልፅ ባልሆነ ከመጋረጃ በስተጀርባ የሚወሰን ውሳኔ ነው። ምንም አይነት ግልፅነትና ተጠያቂነት በሌለበት የውሳኔ ሰንሰለት ሁሉም ነገር ይከናወናል። በተለያዩ ጊዜ የቀረበላቸው በሰተኛ ወገን ምርመራ አንቀበልም ብለዋል፡ የሚደረጉ ስብሰባዎቻቸው ለአለም ህዝብ ግልፅ እንዲደረጉ፡ ታክስ ከፋዩ ህብረተሰባቸው አንድያውቀው ይደረግ ተብለው ሲስጠዋቸው ፈቃደኛ ሆነው ግልጽ ሊያደርጉ አልሞከሩም ። ታዲያ ይህ ትልቅ የግብዘት አሰራር አይደለም?

- 5. ሃያላን አገራት ያሉ ገበሬዎች በአገራቸው መንግስት የዋጋ ቅነሳ ተጠቃሚ ሲሆኑ ። የአይ ኤም ኤፍ ብድር ተጠቃሚ ለመሆን በራስህ መንግስት የሚደረግልህ የዋጋ ቅነሳ እና ማበረታቻዎች ግን ክልክል ናቸው፡ ለምሳሌ 50% የሚሆን የሄይቲ የሩዝ ገበያ በ አመኔሪካን ሩዝ አምራችና አቅራቢ ገበሬዎች ይሸፈናል የአሜሪካ ገበሬዎች በመንግስታቸው የመንግስት ዋጋ ቅነሳ ተጠቃሚዎች ናቸው፡ የሄይቲ ገበሬዎች ግን አገራቸው ለገበሬዎቹ የዋጋ ቅነሳ እንዳይደርግ በ አይ ኤም ኤፍ ህግ ትክለክላለች ፡ የዋጋ ቅነሳ ስራ ከሰራች የአይ ኤም ኤፍ ብድር ተጠቃሚ አትሆንም ማለት ነው።

በአንጻሩ ደግሞ የተለያዩ የአሜሪካ ኩባንያ ሰራተኞች በአይ ኤም ኤፍ ምክንያት እንደተገዱ እንደሆነም ይነገራል፡ በለተለይም በሩቅ ምሰራቅ በሚደርስ ያለው የሰራተኞች ጉልበት ምዝብራ ምክንያት ፡ በነዚህ አገራት የሚመረቱ ምርቶች ከአሜሪካውያን ዋጋ ሲወዳደር በጣም ስለሚራራቅ አሜሪካውያን ሰራተኞች ከገበያ ውጭ ሊሆን አስችሏል ሲሉ ይወነጅሏቸዋል።

አነዚህንና የመሳሰሉትን ብዙ ችግሮች የኢኮኖሚ ጠበብት ነን የሚሉ ይናገራሉ በተቃራኒውም አይ ኤም ኤፍን ደግፈው የሚከራከሩ አይጠፉም፡ ዋናው ጉዳይ እና ይህንን እጭር ፅሁፍ ለመጻፍ ያነሳሳኝ ግን ፡-

ምናልባት እነዚህ አለም አቀፋዊ የገንዘብ ድርጅቶች ማንነት የማያውቁ ካሉ አንዲያውቁት ከማድረግ በተጨማሪ ፡ በዚሁ የዲቫሎዌሽን ጉዳይ ተያይዞ ሊሆን የሚገባውን የምለውን ሃሰቤን ለምሰንዘር እና ከማን አንሼ አስቲ አኔም ትንሽ ልሞዳሞድ በማለት ነው። ከሁሉም በላይ ደግሞ፡ ፕሮፌሰር እክሌ ፡ ዶክተር እክሌ የተባሉ እንዲ ሲሉ ፅፈዋል የሚለውን የምእራባዎያን ሃሳብ እንደገደል ማሚቶ ተመልሰው በኢትዮጵያዊ እንግሊዘኛ አንዳንዶቹ ሊነግሩን ስለሚሞክሩ እኔ ደግሞ ጉዳዩን በተቻለኝ አጥንቼ የገባኝ ያክል የራሴን አስተሳሰብ መላው ህብረተሰብ በሚገነዘበው ቁዋንቁዋ ሃሳቤን ለማካፈል ነው።

ስለ አይ ኤም ኤፍ እና ዲቫሎዌሽን ትሩፋት ሰበቡ እንደገባኝ ከሆነ ፡ ብር ዲቫሎዌት ሲሰደረግ ብሩን እና የምያድገው የኤክስፖርት መጠን ብቻ ካየን ልንሳሳት እንችላለን የሚል ግምት አለኝ ፡ በመጀመርያ ደረጃ ባለንበት የኢኮኖሚ ፍልስፍና ብር ማለት የአንድ ኢኮኖሚ ብርታት መገለጫ ህጋዊ ሰነድ እንደሆነ ሁላችንም እንግባባለን፡ ብራችን ዲቫሎዌት ሲደረግ እውነት ነው ያመረትነው ማንኛውም አይነት መርት በአለም ገበያ በአለማቀፋዊ ብር የሆነው ዶላር ተተምኖ ሲቀርብ ርካሽና በሽማቾች ተመራጭ ያደርገዋል፡ ወደውጭ የምርት ሰደዳችንም ያሻሽለዋል፡ የኤክስፖርት ገቢ ይጨምራል። በነገራችን ላይ ግን ብር ዲቫሎዌ ሲደረግ ዋጋው እየወረደ ያለው ምርቱን የሚያመርት ጉልበት እና እውቀትን ነው ምክንያቱም ዘሮ ዘሮ ዋጋችን የሚተመነው በዶላር ስለሆነ ነው፡ ያም ማለት አንድን ስራ ለማከናወን የምናጠፋት እያንዳንድዋ ሰአትና ፡ ጉልበት፡ በአጠቃላይ የአገሪቱ ሃብት ዲቫሎዌት ባደርግነው ስሌት መጠን እሴቱ ይወርዳል። ስለዚህ አይ ኤም ኤፍ እያለን ያለው ማንኛውም አይነት ጉልበት፡ እውቀት እና የተፈጥሮ ሃብት ከበለጸጉት አገሮች ጋር ካለው ሲነፃፀር የናንተው እሴት ዝቅተኛ መሆን አለበት ነው።

ትክክል ነው በቴክኖሎጂ፡ በ እውቀት፡ በአንዳንድ የተፈጥሮ ህብት ይዘት ከኛው የተሻሉ አንደሆኑ ለመገንዘብ አያዳግትም ፡ በአጠቃላይ በሁሉም ነገር ከኛው የተሻሉ ናቸው ማለት ግን ትክክል ሊሆን አይችልም።

ስለሆነም የኔ አስተሳሰብ በዋጋ ርካሽ ሆኖ መገኘት ብቻ ኤክስፖርት ያበረታታል የሚባለው የአይ ኤም ኤፍ አባባል ፡ ለቆሙለት ሃብት ተካፋይ ክፍል ሊረዳ የሚችል የአላማቸው ማሻሻጫ ቃል ነው እንጂ፡ ታዳጊ አገሮችን የሚጠቅም አና ለኤክስፖርት አድገት ብቸኛን ወሳኝ መፍትሄ ሊሆን አይችልም ፡ ለምሳሌ ኢትዮጵያ አሁን ባለው አቅም እና ብቃት የቴሌፎን ቴክኖሎጂን ፈብርካ በአለም ገባዩ ለመወዳደር አስቸጋሪ ሊሆንባት ቢችልም ፡ ጤነኛና የተፈጥሮ ማርን፡ ቡናን፡ የዘይት እህሎችን፡ እና ሌሎች ምርቶችን በብቃትና በጥራት ይዞ በመቅረብ ውጋውን ሳታራክስ ተወዳዳሪ ሆና በጥሩ ዋጋ ለመሸጥ የማትችልበት ምንም ምክንያት አይኖርም፡ እንዲህ አንዳታደርግ ያለው ችግር ግን ማወቅ አስፈላጊ ነው፡ ስትስንዳርድ በሚል ስሌት በተለያዩ አገራት የተቀመጡ ህጎች ሰብር ለመግባት አስቸ የሆነ ጉዳይ መሆኑ መታወቅ ይገባዋል፡ ይህ የስታንዳርድ ጋሬጣ የተለያዩ አገራት የአገራቸውን አምራች እንዳይጎዳ ታስቦ የወጣ ህግ እንደሆነም መዘንጋት የለብንም፡ እነዚህ ስታንዳርድ ተብለው የተቀመጡ በትክክል የኛ ምርቶች ከደርጃቸው የወረዱ ስለሆኑ አይደለም ውድቅ የሚሆኑት፡ እነዚህ አገራት በተለያዩ ጊዜ የራሳቸውን ጥቅም በተለይም የአገር ውስጥ ምርታቸውና አምቶቻቸው እንድይጎዱባቸው ሲሉ ያስቀመጥዋቸው ህጎች ናቸው ለምሳሌም አዳጋች የሚሆኑት ለዚህ ነው። አነዚህን ጉዳዮች በተለይ የሃያላን አገራት ያወጥቀቸው ስታንዳርድ የሚባሉት እንደ አይ ኤም ኤፍ የመሳሰሉ ድርጅቶች ጥቅም የሚያገኙበት ስላልሆነ ሊያስቀድሙባቸው አይችሉም፡ አይሞክሩም።

ሌላው እንቅፅልሽ፡ አገር ተኮር የሆነ የኢኮኖሚ ልማት ለመምራት ሲሞከር በተለይም በውጭ ገበያ አገር እንዳይጎዳ እነሱ ስትንዳርድ የሚሉት አየነት ተከላካይ የንግድ ፖሊሲ በሚኖርበት ወቅት ተከላካይ (ፕሮቴክሽንስት) ኢኮኖሚ ፖሊሲ ነው የሚል ተቀፅሎ ይወጣለታል፡ በአንድ ወቅትም ጎረቤታችን የሆኑት ፕረዚደንት ኢሳይያስ አፈውረርቂም ከጸቡ በፊት ወያኔ ፕሮቴክሽንስት ነው ብለው የአቅማቸው ያህል በማናናቅ አይነት ወርፈውናል፡ አሁን ጠቅልለው በራቸው መዘጋታቸው ላይቀር።በጣም የሚገርመው ጉዳይ ግን ፡ በሃያላን አገራት እና በነ አይ ኤም ኤፍ የሚወደሱት አገሮች ውስጥ ነፃነታቸውን የሚፃረረ የሚባለው ተከላካይ የኢኮኖሚ ፖሊሲ (ፕሮቴክሽንስት) በያንዳንዱ የኢኮኖሚ ፖሊሲዎቻቸው ውስጥ ስፍር ቁጥር የሌለው ምሳሌ ማውጣት ስሚቻል ነው።

ለነገሩ ነው እንጂ ጩቤ ሰው አይጎዳም የሚሉት አባባል አለ፡ እስካሁን ዲቫሎዌት አንዲደረግ ሲጠይቁ ፡ ጫና ሲያደርጉ ዲቫሎዌት ሲደረግ ቆይተናል ፡ የአገራችን ብር በጆንያ ተሸክመን ብንሄድም ምንም አልሆንም፡ የአገሩ ኢኮኖሚ በአንጻሩ የተረጋጋ መሆኑም አስመስክሮታል፡ ከአሁን ወዲህ የዲቫሎዌሽን ምክር ብዙም ባንጨነቅበት ይሻላል የሚል እምነት አለ።

ምሳሌ አንውሰድ፡ አሁን በግንባታ ላይ ያለው የኤሊክትሪክ ማመንጫ ግድብ ብር ለማግኘት በአገር ደረጃ ያጋጠመው ውጣ ውረድ የማይረሳ የታሪክ ሃቅ ነው፡ ምነው ያኔ አይ ኤም ኤፍ ለግድቡ ብር እንስጣቸው ብዙ አትጨነቁ ፡ በውሃላ ዲቫሎዌት አድርጉ ስንላቸው እሺ በሉን ያላሉን። የት ትደርሳላቸው በሚል ጀሮ ዳባ አይደለም እንዴ ያሉት ፡ አልፎም ተርፎም ጥቂት የጨሀት ፖለቲከኞችን ውስጥ ለውስጥ በማነሳሳት የአገሪቱ ጉዳይ የአንድ ግለሰብ ወይም የአንድ ድርጅት ጉዳይ በማስመሰል ፡ አንዴ ቻይናን እናወግዛለን በሉ ብለው በዲሲ ከተማ ዳንኬራ ሲያስመቱባቸው ፡ ሌላ ጊዜ ደግሞ የተሃድሶ ግድብ ግንባታ የሚያስከትለው የተፈጥሮ ሃብት ውድመት አለ ሲባል፡ ሲያደንቁሩን ሰንብተዋል።

በተግባራቸቸው ዙርያ ብዙ ገጠመኞች መተረክ ይቻል ነበር ፡ ሆኖም ግን ተቻችለን በሚረዳቸው መንገድ እና በአጽንኦት ለምክራቹ እናመሰግናለን ፡ የማያዋጣን ጠማማ ጉዞ ስለሆነ ግን አንመርጠውም ብሎ መንገሩ ተመራጭነት ያለው ጉዳይ ነው።

እንደ ሃገር ማድረግ የሚገባን አገርና ህዝብን በቅድምያ ሊጠቅሙ በሚችሉ ነገሮች ላይ ማተኮርን ነው፡ ከፍተኛ የሆኑ የመሰረተ ልማት ግንባታ ስራዎች ተሰርተዋል፡ በመሰራትም ይገኛሉ ይበል የሚባልለት ስራ ነው፡ በኤክስፖርትም ቀላል የማይባል ገቢ እየተገኘ ነው፡ ከዚህ በላይ ማግኘትም ይቻላል፡ ሊገኝ የሚችለው የኤክስፖርት ገቢ አይ ኤም ኤፍ በሚለው ይምክር ስሌት ብቻ አይደለም፡ አይ ኤም ኤፍ ተንታኞች ከራሳቸው የረዥም ጊዜ ጥቅም ይህንን ምክር ሊመክሩን ይችላሉ ሆኖ ም ግን ብቸኛ እና ወነኛ አማራጭ ነው ማለት ግን አይቻልም፡ ዲቫሎዌሽን አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ አገሪትዋ ርሳዋ ስሌትዋን አስልታ ልናደርግ ትችል ይሆናል የሚደረግውም ኤክስፖርት ሊያሳድጉ የሚችሉ ሁሉም አማራጮች መፍትሄዎች አሟጠን ከጨረሰን በውሃላ የሚመጣ የኢኮኖሚ መርህ ነው እንጂ ብቸኛው አማራጭ እና አሁን የግድ መደርግ የሚገባው መፍትሄ ነው ማለት አይደለም።

በስፋት ኤክስፖርት ለማሳደግ ታድይ ምን ማድረግ ይቻላል?

1. ከአለም አቀፍ ቴክኖኮሎጂና ፡ ቢሮክራሲያዊ የስታንዳርድ ማነቆ ለዘብ ያሉ የአገራችንን ምርት ተጠቃሚ የሆኑ አገራትን ለይቶ በዝርዝር ማውጣት፡ ይህም ከመንግስት ይጠበቃል፡ ይህ ሲባል እነዚህ የገበያችን ዋና ተመራጭ ተብለው ሊሰየሙ ይችላሉ፡ ሌሎቹም ጭምር፡፡
2. ለኤክስፖርት የምንመርጣቸው ጥሬ ሃብቶች ምርታማነታቸው በድርብ እጥፍ ለማሳደግ መፍትሄ ማፈለግ፡ ምርት ከማሳደግ ጎን ለጎን ጥራታቸው አስከተቻለ ድረስ ማሻሻል፡ ከዛም ባሻገር ሽማቾች እንደሚሉት ሳይሆን ፡ በራስ ምርት መተማመን፡ ምክንያቱም ስለራሱ ምርት ሊያውቅ የሚችል ባለቤቱ ነው ማንም ሊያውቅለት አይችልም፡ ስለምርትህ ጥራትና ብቁነት በልበ ሙሉናት ደረትህን ነፍተህ መናገር መቻልም ይጠይቃል፡፡ እንደ እኔ ግንዛቤ ከሆነ ማንኛውም የአገራችን ምርት ከማንም የበለጠ አንጂ ያነሰ ሊሆን አይችልም ። በአገር ውስጥ ጥራት የጎደለው ሲገኝ ሃላፊነት በተሞላ አንዲሻሻል በሚል ስሌት አንዲሻሻል በግልፅ መንቀፍ አንዲሻሻል ማድረግ፡፡ የአንዱን ምርት ለማጣጣል ወይም የማትወደውን ለመጉዳት ግን መሆን የለበትም፡፡
3. አለም አቀፋዊ የኤክስፖርት ኔትዎርክ መፍጠር፡ይህንንም አንዲበረታታ መገፋፋት፡፡ ይህም ኔትዎርክ የአገርን ምርት ማስተዋወቅያ፡ የአገርን አሴቶች ማሳወቅያ፡ አሴቶቻችን ከረአሳችን ተርፈው ለሌላ ሊሆኑ እንደሚችሉ ራሳችን ከልብ አምነን፡ ሌላውን አለም ማሳወቅ፡፡ ሌላው አለም ለእሴቶቻቸው ዋጋ እንደሚሰጡ የኛም ዋጋ እንዳለው መተማመን፡ በዛም ረግቶ መኖር ይጠይቃል፡፡
4. የአለም ገበያ ጥናት ሲሰደረግ አብዛኛው ጊዜ ዋና ሽማቾች እና ጥቅም ይገኛላቸዋል ተብለው የሚወሰዱት ሃብታም አገራት ናቸው ይህ ግን ሁልጊዜ እውነት አይደለም፡ ለምሳሌ የኢትዮጵያ ከፍተኛ ተጠቃሚ ሊሆኑ ከሚችሉ አገራት ሱዳን፡ (ሰሜኑን ደቡብ) እና ግብፅ ናቸው፡፡ ስለሆነም ከንዚህ ሁለት አገሮች ከምእራቡ አለም በማይተናነስ በባቄላ መርት ገቢ ማግኘት ይቻላል፡፡ በሎቄ ብንወስድ፡ በስፋት ለኤክስፖርት ብናመርት ቻይና ትልቁ ገበያ ነው፡ አና ከአሜሪካና ጀርመን ምን ያዳርቀናል ለማለት ነው፡፡

በከፊሉ ከዲቫሉዌሽን ተያይዞ ለመጻፍ የፈለግኩት ይህ ሲሆን፡ በአጠቃላይ የኢኮኖሚ ፍልሰፍናችን መሆን የሚገባው የተፈጥሮ ሃብታችን እና ያገራችን እሴት ማሃል ያደረገ መሆን ይገበዋል እንጂ ብር እና ብርን ማሃል ያደረገ መሆን የለበትም፡ ይህ ስል እስከአሁን ያለው ብር ማሃል ያደረገ ነው የሚል ወቀሳ ለመስጠት አይደለም፡ በነ አይ ኤም ኤፍ እና የመሳሰሉት የሽወዳ አቀራረቦች እንዳንሸረሸር ለማለት ያክል ነው፡፡ የጩሀት ፖለቲከኞቻችንም ፡ አትሰልፏን የሽወዳ ዳንኬራው በቃ እባካቹ፡ ስራ ክቡር ነው ፡ አገር ህዝብ የሚጠቀመው በስራ ታታሪነት ፡ ከልብ አገር በመውደድ እንጂ ፡ በስልታን ኮርቻ ለመጠላጠል በፖሊቲካ ቃላት ስንጠቃ እስክስታ ብንመታ ጠብ የሚልልን ነገር ሊኖር አይችልም በማለት መሞዳሞዴን እዚህ ላይ ላብቃ፡፡

አገራችን ሰላም፡ ብልፅግና እና ተስፋ አይለየው፡፡